

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุ หรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ที่ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตในระดับต่ำหรือขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม เมื่อเขาพ้นวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาเรื่องการปรับตัว และการดำเนินชีวิตในสังคม

การจัดการศึกษาในประชาคมอาเซียนจัดได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก (ภัทรวิทย์ อยู่วัฒนะ, 2555) จากการสำรวจเกี่ยวกับการตระหนักรู้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยมีความตระหนักรู้ในเรื่องอาเซียนที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 8 คิดเป็นร้อยละ 67 จากสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ (บัณฑิตย ศรีพุทธางกูร, 2555) ซึ่งประชาคมอาเซียนจะเกิดขึ้นได้เนื่องมาจากการศึกษา และการศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มั่นคงและยั่งยืนอย่างเท่าเทียมกัน การที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในประชาคมอาเซียนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาในเรื่องของการศึกษารวมทั้งการปรับระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตทั้งในด้านทักษะทางวิชาชีพและทักษะทางด้านภาษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หรือการใช้ทักษะชีวิตเป็น เป็นการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสามารถก้าวไปสู่จุดหมายแห่งความเป็นชีวิตที่ดี ผู้ใหญ่รอบตัวจึงควรสอนให้เด็กรู้จักตนเอง เรียนรู้ที่จะปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับความกดดัน ความบีบคั้น ปัญหาส่วนตัว และเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคต จึงจะเรียกได้ว่า เป็นคนสมบูรณ์แบบ เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริงของสังคม สามารถนำสังคมไปสู่สันติสุข คนสมบูรณ์แบบประกอบด้วยคุณธรรม 7 ประการที่เรียกว่า **สัปปริสธรรม 7** ดังนี้ ***รู้หลักและรู้จักเหตุ** คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย มีการดำเนินชีวิต ปฏิบัติกิจหน้าที่ต่าง ๆ อย่างรู้เข้าใจสิ่งที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล รู้ว่าตนมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร จะต้องทำอะไร อย่างไรจึงจะบรรลุผลสำเร็จนั้น ***รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล** คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ต้องปฏิบัติ รู้ว่าดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อวัตถุประสงค์อะไร ทำแล้วจะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร ***รู้ตน** คือ รู้ตามความเป็นจริงว่า ตัวเรามีกำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และมีคุณธรรมอย่างไร เท่าไร แล้วประพฤติปฏิบัติให้

เหมาะสม ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามถึงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ***รู้ประมาณ** คือ รู้จักพอดี ในการบริโภค การใช้จ่าย การพูดจา การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับ และความสนุกสนานรื่นเริงทั้งหลาย ***รู้กาล** คือ รู้เวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่างๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น รู้ว่าเวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูกเวลา รู้จักกะเวลา และวางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล ***รู้ชุมชน** คือ รู้จักถิ่นรู้การอันควรประพฤติปฏิบัติต่อชุมชนนั้น รู้ว่าควรปฏิบัติ พูด ทำ เกี่ยวข้อง รักษาระเบียบวินัย เมื่อเข้าไปอยู่ในชุมชนนั้น ***รู้บุคคล** คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่า ทั้งนิสัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ด้วยดีว่า ควรจะคบหา จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องอย่างไร จึงจะได้ผลดี ในทางกลับกัน เด็กที่ไม่มีทักษะในการใช้ชีวิต หรือใช้ทักษะชีวิตไม่เป็น จะเป็นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีความภูมิใจ ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง อาจนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ขาดความกระตือรือร้น ไม่กล้าคิด ไม่กล้าตัดสินใจ เกิดปัญหาในการปรับตัว มนุษย์สัมพันธ์ไม่ดี ขาดเขยปรมด้อย ใช้ความก้าวร้าวรุนแรง โทษผู้อื่น ต้องการเป็นผู้ชนะ เรียกร้องความสนใจ เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับตัวเองในทางที่ไม่เหมาะสม

โครงการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการหาแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพรูเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพรูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพรูสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถช่วยให้นักศึกษาวิชาชีพรูปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถค้นหาพัฒนา ตรวจสอบปรากฏการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรูจากข้อมูลจริงที่ศึกษานำไปสู่การอธิบายกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพรู รวมถึงได้คำอธิบายปรากฏการณ์การปรับเปลี่ยนของนักศึกษาวิชาชีพรูที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้นั้น สามารถวิเคราะห์ให้เห็นสภาพการณ์ เงื่อนไข การกระทำ ผลลัพธ์ ของกระบวนการนั้น ๆ เป็นการได้ประโยชน์และเป็นข้อมูลพื้นฐานให้การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพรูได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพรูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพรูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงพัฒนาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาและวิจัยเฉพาะนักศึกษาวิชาชีพรูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพรูสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นปีที่ 4

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพรู

นิยามศัพท์

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคม และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ความสามารถในการเผชิญเรื่องราวในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานสำคัญ ในสถานการณ์ที่ได้กำหนดขึ้นอย่างมีกระบวนการ

นักศึกษาวิชาชีพรู หมายถึง นักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้และกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตนักศึกษาวิชาชีพรู เพื่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับสภาพจริง

2. ได้พัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพรูที่เข้าร่วมการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี